

TRIKOTAJ MATOSIDAN BOLALAR SPORT USLUBIDAGI KIYIMLARINI TIKISH

Samarqand viloyat Bulung'ur tumani

2-son Texnikum o'qituvchisi

Ahmedova Umida Qurbonovna

Kirish

Bugungi kunda bolalar kiyimlari nafaqat chiroyli, balki qulay, xavfsiz va amaliy bo'lishi ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, sport uslubidagi kiyimlar bolalarning kundalik harakatlari, o'yinlari va mashg'ulotlari uchun juda mos keladi. Sport uslubidagi kiyimlar erkin harakatlanish imkonini beradi, tanani siqmaydi va bolaga qulaylik yaratadi. Bunday kiyimlarni tikishda esa eng maqbul matolardan biri — trikotaj matosidir.

Trikotaj matosi yumshoqligi, cho'ziluvchanligi va havo o'tkazuvchanligi bilan ajralib turadi. Shu sababli u bolalar sport kiyimlarini tikishda keng qo'llaniladi. Mazkur maqolada trikotaj matosining xususiyatlari, afzalliklari, bolalar sport kiyimlarini loyihalash va tikish jarayoni, shuningdek, texnologik jihatlar haqida batafsil ma'lumot beriladi.

Trikotaj matosining xususiyatlari

Trikotaj — bu iplarni to'qish emas, balki halqa hosil qilish yo'li bilan ishlab chiqariladigan mato turidir. Uning asosiy xususiyati — elastikligi va yumshoqligidir. Trikotaj matolar paxta, jun, ipak yoki sintetik tolalardan tayyorlanishi mumkin.

Trikotaj matosining asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

1. **Elastiklik** — mato oson cho'ziladi va yana o'z holatiga qaytadi. Bu bolalarning faol harakatlari uchun juda muhim.

2. **Yumshoqlik** — bolalar terisi nozik bo‘lgani sababli yumshoq mato tanaga yoqimli ta’sir ko‘rsatadi.
3. **Havo o‘tkazuvchanlik** — trikotaj mato tananing nafas olishini ta’minlaydi.
4. **Gigiyeniklik** — ayniqsa paxta asosidagi trikotaj matolar sog‘liq uchun xavfsiz hisoblanadi.
5. **Issiklikni saqlash xususiyati** — sovuq mavsumda issiqni ushlab turadi.

Shu xususiyatlar tufayli trikotaj matosi sport kostyumlari, futbolkalar, shortiklar, sport shimlari va xudi (hoodie)lar tikishda keng qo‘llaniladi.

Bolalar sport uslubidagi kiyimlariga qo‘yiladigan talablar

Bolalar uchun sport kiyimlari tikishda bir qator muhim talablar hisobga olinadi:

- **Qulaylik** — kiyim bolani siqmasligi va harakatiga xalal bermasligi kerak.
- **Xavfsizlik** — tugma, fermuar yoki bezak elementlari bolaga zarar yetkazmasligi lozim.
- **Mustahkamlik** — tez-tez yuvishga va faol harakatga chidamli bo‘lishi kerak.
- **Gigiyenik talablar** — mato allergiya chaqirmasligi zarur.
- **Estetik ko‘rinish** — bolalar uchun yorqin ranglar va qiziqarli dizaynlar muhim.

Sport uslubidagi kiyimlar odatda sodda fasonli bo‘ladi. Masalan, rezinali shimlar, keng futbolkalar yoki kapyushonli ustki kiyimlar bolalar uchun ayni muddao hisoblanadi.

Loyihalash bosqichi

Bolalar sport kiyimini tikishdan oldin model loyihasi ishlab chiqiladi. Bu jarayonda quyidagilar inobatga olinadi:

1. **O'lcham olish** — bolaning bo'yi, ko'krak aylanasi, bel aylanasi, son aylanasi va yeng uzunligi o'lchanadi.
2. **Andoza tayyorlash** — olingan o'lchamlarga asoslanib qog'ozda andoza chiziladi.
3. **Model tanlash** — kiyim turi (sport kostyum, futbolka, shortik va boshqalar) aniqlanadi.
4. **Mato tanlash** — mavsumga mos trikotaj turi tanlanadi (yengil yoki qalin).

Andoza tayyorlashda trikotaj matosining cho'ziluvchanligi hisobga olinadi. Odatda bunday matoda tikiladigan kiyimlar tana o'lchamiga nisbatan biroz torroq olinadi, chunki mato cho'zilib moslashadi.

Mato tayyorlash va bichish

Tikishdan oldin trikotaj matoni tayyorlash muhim. Avvalo, mato yuvib quritiladi. Bu keyinchalik kiyimning kirishib ketishini oldini oladi.

Bichish jarayonida quyidagi qoidalarga amal qilinadi:

- Mato tekis yuzaga yoyiladi.
- Andozalar mato ustiga to'g'ri joylashtiriladi.
- Mato tolalari yo'nalishi hisobga olinadi.
- Maxsus qaychi yoki diskli pichoqdan foydalaniladi.

Trikotaj mato siljishga moyil bo'lgani uchun uni bichishda ehtiyotkorlik talab etiladi.

Tikish jarayoni

Trikotaj matodan kiyim tikishda oddiy tikuv mashinasidan tashqari overlok mashinasidan ham foydalaniladi. Overlok choklari matoning so'kilishini oldini oladi va kiyimga estetik ko'rinish beradi.

Tikish bosqichlari quyidagicha:

1. Yelka choklarini tikish.
2. Yenglarni biriktirish.
3. Yon choklarni yopish.
4. Pastki qism va yeng uchlarini bukib tikish.
5. Rezina yoki manjet qo'shish.

Sport shimlarida bel qismiga rezina o'tkaziladi. Bu bolaga qulaylik yaratadi va kiyimni mahkam ushlab turadi.

Bezash va dizayn elementlari

Bolalar sport kiyimlari ko'pincha turli bezaklar bilan boyitiladi:

- Aplikatsiyalar
- Termobosma rasmlar
- Rangli choklar
- Yorqin fermuarlar

Biroq bezaklar bolaga noqulaylik tug'dirmasligi va yuvishda zarar ko'rmasligi kerak.

Xavfsizlik va sifat nazorati

Tayyor kiyim tekshiruvdan o'tkaziladi:

- Choklar mustahkamligi
- O'lcham aniqligi
- Mato sifatining saqlanishi
- Bezaksiz joylarda qo'pol choklarning yo'qligi

Bolalar kiyimida ichki choklar iloji boricha silliq va yumshoq bo'lishi kerak.

Trikotaj matosidan bolalar sport uslubidagi kiyimlarni tikish zamonaviy tikuvchilikda muhim yo‘nalishlardan biridir. Trikotajning elastikligi, yumshoqligi va gigiyenik xususiyatlari uni bolalar kiyimi uchun eng maqbul matoga aylantiradi. To‘g‘ri loyihalash, sifatli bichish va puxta tikish jarayoni natijasida qulay, chiroyli va bardoshli sport kiyimlari yaratiladi. Bolalar harakatchan va faol bo‘lganligi sababli, ularning kiyimi ham shunga mos bo‘lishi lozim. Trikotaj matosi esa bu talablarni to‘liq qondira oladi. Shu boisdan ham u bolalar sport uslubidagi kiyimlarni tikishda keng qo‘llanilmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, trikotaj matosidan bolalar sport uslubidagi kiyimlarni tikish amaliy va samarali yo‘nalish hisoblanadi. Trikotajning elastikligi, yumshoqligi va havo o‘tkazuvchanligi bolalarning erkin harakatlanishini ta‘minlaydi hamda ularga kun davomida qulaylik yaratadi.

Bolalar kiyimini tikishda to‘g‘ri o‘lcham olish, andoza tayyorlash, matoni sifatli bichish va zamonaviy tikuv usullaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, xavfsizlik va gigiyenik talablarni inobatga olish, ichki choklarning silliq va mustahkam bo‘lishini ta‘minlash zarur.

Demak, trikotaj matosi bolalar sport kiyimlari uchun eng maqbul tanlovlardan biri bo‘lib, u qulaylik, sifat va estetik ko‘rinishni uyg‘unlashtiradi. To‘g‘ri yondashuv asosida tikilgan sport kiyimlari bolalarning sog‘lom va faol hayot tarzini qo‘llab-quvvatlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov X.K. **Tikuvchilik texnologiyasi asoslari**. – Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti, 2018.
2. Rasulova M.A. **Yengil sanoat materialshunosligi**. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
3. Abdullayeva D.S. **Kiyim konstruksiyalash va modellashtirish**. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2020.

4. Yusupov B.T. **Trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarish texnologiyasi.** – Toshkent: Tafakkur, 2017.
5. Qodirova N.R. **Bolalar kiyimlarini loyihalash asoslari.** – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021.
6. O‘zbekiston Respublikasi Davlat standarti. **Bolalar kiyimlariga qo‘yiladigan gigiyenik talablar.** – Toshkent, 2016.